

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 692/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s.r.o., Zámocká 5, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-31C/14/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-31C/14/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B2-31C/14/2019 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 692/2025-15 zo 4. decembra 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa

doručenú mu 5. novembra 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-31C/14/2019 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 31C/14/2019; ďalej len „napadnuté konanie“), navrhuje prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 4. júla 2019 na bývalom okresnom súde domáhal vydania bezdôvodného obohatenia 36 904,74 eur s príslušenstvom proti žalovanej Slovenskej republike, v zastúpení Slovenská správa ciest za to, že štát užíva pozemky v jeho vlastníctve zastavané rýchlostnou komunikáciou. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ v podstatnej časti uvádza, že prvý termín pojednávania určený na 3. august 2020 bol z dôvodov na jeho strane odročený (to isté sa opakovalo pri termíne pojednávania nariadeného na 10. december 2021 a dva nariadené termíny pojednávania 17. septembra 2021 a 27. mája 2022 boli odročené z dôvodov na strane súdu, resp. sudcu, pozn.), jediné meritórne pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 4. marca 2022. Písomnými podaniami z 19. júla 2021, 22. augusta 2022, 22. augusta 2024 a 22. augusta 2025 sťažovateľ požiadal o zmenu žaloby (rozšírenie žalobného návrhu o ďalšie časové obdobia, naposledy na sumu 149 254,77 eur, pozn.). Napadnuté konanie doteraz nie je právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa napadnuté konanie sa aj po viac ako šiestich rokoch nachádza v počiatočnom štádiu, v ktorom dochádza k vzniku zbytočných prietáhov neefektívnym a nesústredeným postupom vo veci konajúceho súdu (uvedené bližšie nešpecifikuje). Poukazujúc na početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k problematike zbytočných prietáhov, uvádza, že vec nie je právne ani skutkovo zložitá a on svojim správaním k dĺžke napadnutého konania neprispel. Je presvedčený, že postupom všeobecného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ním namietaných základných práv. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje tým, že žalovaná užíva pozemky v jeho výlučnom vlastníctve bez akejkol'vek náhrady či kompenzácie.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/810/2025 z 25. novembra 2025, o ktoré ústavný súd požiadal už v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti [§ 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] a vo vyjadrení zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená 26. júna 2023, rovnako poskytol chronologicky prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní a poukázal aj na ostatné aspekty konania. Po doručení žaloby pôvodne okresnému súdu 4. júla 2019 bol spis

postupne pridelený viacerým sudcom (konkrétne trom, pozn.). Výrazná nečinnosť súdu bola zistená (po prechode výkonu súdnictva na mestský, pozn.) za obdobie od 26. júna 2023 do 11. novembra 2025. V ostatnom období však súd konal plynule a postupoval v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V spore boli nariadené viaceré termíny pojednávania (3. augusta 2020, 17. septembra 2021, 10. decembra 2021, 4. marca 2022, 27. mája 2022 a 3. decembra 2025), no napriek tomu nedošlo k vyhláseniu rozhodnutia vo veci samej. Žalobca požiadal viackrát o pripustenie zmeny žaloby, resp. jej rozšírenie (štyrikrát), s čím súvisela následne aj potreba rozhodnúť o poplatkovej povinnosti. Posledná zmena žaloby bola pripustená uznesením č. k. B2-31C/14/2019-306 z 11. novembra 2025. V spore je na 3. december 2025 nariadený termín pojednávania.

4.1. Podľa mestského súdu predmetný spor patrí po právnej a skutkovej stránke k zložitejším sporom, keďže predmetom konania je nárok žalobcu (sťažovateľa) na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie dvoch rôznych pozemkov vo vlastníctve žalovaného (správne žalobcu, pozn.) užívaných ako cestné komunikácie prvej triedy, pričom stranami sporu boli predložené rozdielne znalecké posudky, bolo navrhované ďalšie dokazovanie a žalovaným bola uplatnená argumentácia o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Čo sa týka vplyvu správania sťažovateľa na celkovú dĺžku konania, tento sám prispel k celkovej dĺžke konania z dôvodu jeho procesných návrhov, s ktorými sa súd musel opakovane vysporiadať (zo strany žalobcu boli podané štyri návrhy na zmenu žaloby, ktoré realizoval vždy bez úhrady príslušného poplatku). Taktiež zo spisu nevyplýva, že by sťažovateľ prejavil záujem o skoré skončenie veci, resp. vec urgoval. Na dĺžku konania mali vplyv aj odročenia pojednávania, pandemická situácia týkajúca sa ochorenia COVID-19, ktorá ovplyvnila pojednávania veci v rokoch 2021 a 2022, ako i implementácia súdnej mapy a množstvo nevybavených reštančných vecí (v oddelení je 45 nerozhodnutých vecí starších ako 5 rokov). Sudca vybavuje veci podľa poradia – dĺžky konania a s ohľadom na prednostné veci, medzi ktoré spor sťažovateľa nemožno zaradiť.

5. V doplnenom vyjadrení pod sp. zn. 1SprV/810/2025 z 11. decembra 2025 mestský súd zotrval na svojom pôvodnom vyjadrení.

6. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľa na podanie repliky k vyjadreniu mestského súdu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv) a priebeh konania v zásade opísal aj sťažovateľ v samotnej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Keďže na základe podaní účastníkov konania a príslušného spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, ústavný súd upustil od ústneho pojednávania (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde“).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.)] je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje.

K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESĽP vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku zo 16. 12. 2003, č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska povahy veci možno konštatovať, že napadnuté konanie sa vo svojej podstate nejaví ako právne zložit'é, je však potrebné, aby si súd náležite ustálil jeho predmet a vysporiadal sa aj s námietkami žalovaného. K tomu ústavný súd dodáva, že právna kvalifikácia skutkového deja opísaného v žalobe je v zásade vecou súdu, pričom žalobný dôvod predstavuje existenciu konkrétneho hmotnoprávneho vzťahu medzi sporovými stranami a spolu so žalobným návrhom predstavuje esenciálnu zložku žaloby (I. ÚS 535/2023 – ZNaU 6/2023).

11. V správaní sťažovateľa možno identifikovať istý podiel na dĺžke konania, či už opakovaným rozširovaním žaloby, navyše bez doplatenia súdneho poplatku, či ospravedlňovaním svojej neúčasti na nariadených pojednávaniach (k tomu bližšie bod 4.1. odôvodnenia tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje i na konštantnú judikatúru ESĽP, podľa ktorej sťažovateľovi nemôže byť vytýkané uplatnenie procesných prostriedkov (riadne a mimoriadne opravné prostriedky, námietka zaujatosti, zmena právneho zástupcu, návrhy na dokazovanie a pod.; v danej veci predovšetkým neúčast' na nariadených pojednávaniach a opakované rozširovanie žaloby), ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, musí si však uvedomiť, že tieto úkony predlžujú konania, rovnako ako odročovanie pojednávaní. Na druhej strane ani štátu však nemožno pričítať zodpovednosť za priet'ahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi sporových strán (k tomu rozsudok ESĽP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

12. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu a následne mestského súdu, ústavný súd upriamuje pozornosť na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvá na prvej inštancii už viac ako šesť rokov, pričom postup súdu nemožno považovať za sústredený ani smerujúci ku konečnému rozhodnutiu vo veci, o čom svedčí aj doplnenie vyjadrenie mestského súdu. Pritom konanie má nesporne pre sťažovateľa najmä ten význam, že štát mu za užívanie jeho pozemkov doteraz neposkytol nijakú náhradu ani nevydal žiadne rozhodnutie na usporiadanie vzájomných vzťahov.

13. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak,

aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov a vždy nariadiť aj nový termín pojednávania (§ 184 ods. 2 CSP).

14. Zhrnúc všetky tri kritériá obsiahnuté v bode 9 a posúdené v bodoch 10 až 12 odôvodnenia tohto nálezu, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že účelom a zmyslom už označených procesných inštitútov (bod 13 odôvodnenia tohto nálezu) je najmä prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonomickej vrátane rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby svoje procesné úkony vykonávali riadne a včas. Tieto prostriedky zároveň limitujú aj navrhovanie dôkazov počas súdneho sporu s prihliadnutím na aktivitu strán, ktorých cieľom by tiež malo byť rýchle a hospodárne vyriešenie ich vzájomného sporu. Zodpovednosť za výsledok sporu patrí sporovým stranám, ktoré majú v spore preukázať vysokú mieru procesnej aktivity a svoje skutkové tvrdenia dokázať. Procesná aktivita má mať na zreteli najmä časové kritérium, a to včasnosť, ktorú posudzuje podľa vlastnej úvahy konajúci súd (osobitne s dôrazom na naplnenie požiadavky hospodárnosti a rýchlosti vedenia súdneho sporu). Procesná strana, a to nielen žalobca, zodpovedá za skutkový základ sporu. Civilné sporové konanie osobitne po 1. júli 2016 je konaním dôkazným, ovládaným tzv. prejednacím princípom (princípom formálnej pravdy). V takomto type konania sú sporové strany povinné substancovať svoje skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy v jednotlivých procesných úkonoch (len sporové strany zaťažuje povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť a len sporové strany nesú bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu). Na druhej strane mal súd v podstatnej časti napadnutého konania postupovať striktne v súlade so zásadami koncentrácie konania (§ 153 – § 154 CSP), ktorej samotný význam spočíva v čo najčiasnejšom získaní podkladu na určenie predmetu dokazovania s tým, že možná budúca modifikácia predmetu dokazovania sa eliminuje len na nevyhnutné a nepredvídateľné zmeny alebo na zmeny, ktoré vziđu z výsledkov vykonaného dokazovania. Zároveň ústavný súd pripomína že od 1. júla 2016 nastali aj zmeny v koncepcii znaleckého dokazovania, ktoré sa vykonáva zásadne len vtedy, ak na posúdenie skutočností treba vedecké poznatky (§ 207 CSP) a že okrem súkromného znaleckého posudku (§ 209 CSP) na zistenie ceny veci spravidla postačuje odborné vyjadrenie (§ 206 CSP).

15. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie napriek jeho čiastočnému ovplyvneniu pandémiou covidu a snahe mestského súdu konať a rozhodnúť (na pojednávaní 3. decembra 2025 súd konanie prerušil podľa § 163 CSP na návrh sporových strán na účel mimosúdneho vyriešenia sporu s tým, že ak žiadna so sporových strán nepodá návrh na pokračovanie v konaní do 6 mesiacov, súd konanie zastaví, pozn.) vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

16. Keďže predmetné napadnuté konanie nielenže nie je právoplatne skončené, ale ani v ňom doteraz neboli vydané meritórne rozhodnutia, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde vyhovel návrhu sťažovateľa aj v tejto časti a prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal (bod 2 výroku tohto nálezu)]. Pritom dôrazne akcentuje, že príkaz ústavného súdu všeobecnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov nemá charakter odporúčania. Nerešpektovanie takéhoto príkazu spôsobuje ujmu nielen samotnému sťažovateľovi, ale aj sponchyňuje dôveru verejnosti v súdny systém a vo výkon spravodlivosti (I. ÚS 92/2022, č. 16/2022 ZNaU).

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zároveň žiada, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na všetky okolnosti posudzovaného prípadu v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde finančné zadosťučinenie priznal, majúc pritom na zreteli, že jeho cieľom je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

18. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia v danej veci ústavný súd prihliadol primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní šiestich rokov iba na prvej inštancii sústavy súdov, na nedôsledný postup súdu, ako aj na správanie sťažovateľa, ktoré k urýchlenému skončeniu konania taktiež neprispelo. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi 3 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca si náhradu trov konania uplatnil, ale nevyčíslil. Ústavný súd preto vychádzal z obsahu sťažnostného spisu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 251 a nasl. CSP) a sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 949,17 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 371 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 14,84 eur, t. j. spolu 771,68 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Ústavný súd priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 23 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 177,49 eur, pretože aj keď právny zástupca sťažovateľa sám nepreukázal skutočnosť, že je platiteľom tejto nepriamej dane, ústavný súd vlastnou činnosťou a vo verejnosti dostupnom zozname daňových subjektov registrovaných pre DPH, vedenom finančnou správou Slovenskej republiky, zistil, že právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH.

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. januára 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu